

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2 IR
15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-1651(2)**

2019 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. vasario 12 d. sprendimo Nr. SV-S-1081 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Nepritarti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 2 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1651 (2) (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytas Įstatymo projekto tikslas pašalinti dabar esantį prieštaravimą tarp faktinės padėties daugiabučiuose namuose, kuriuose karšto vandens tiekimo nėra, ir teisinio jos neatitikimo, nustatančio, kad karštą vandenį daugiabučiuose namuose tiekia karšto vandens tiekėjas, neatitinka siūlomų Įstatymo projekto nuostatų.

Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 2 dalyje yra nustatyti trys karšto vandens vartotojų apsirūpinimo karštu vandeniu būdai: pirmasis – centralizuotai paruošto karšto vandens pirkimas iš karšto vandens tiekėjo, antrasis – šilumos karštam vandeniui ruošti pirkimas iš šilumos tiekėjo, o geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti pirkimas iš geriamojo vandens tiekėjo ir trečiasis – individualus karšto vandens ruošimas jo vartojimo vietoje (bute), naudojant kitus energijos šaltinius (dujas, elektrą, kietąjį kurą) geriamajam vandeniui pašildyti iki higienos normomis nustatytos temperatūros. Teikiamo Įstatymo projekto nuostatos yra tiesiogiai susijusios su teisės aktais, reglamentuojančiais gyventojų apsirūpinimą karštu vandeniu antruoju būdu, t. y. kai vartotojai atsiskaito ne už galutinį produktą – karštą vandenį, o už kiekvieną produktą, skirtą karštam vandeniui ruošti, atskirai, t. y. už geriamąjį vandenį atsiskaito su geriamojo vandens tiekėju, už šilumą karštam vandeniui ruošti – su šilumos tiekėju.

Vartotojai, pasirinkę antrąjį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, tiek už sunaudotą geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti, tiek už sunaudotą šilumą karštam vandeniui pašildyti turėtų atsiskaityti su tiesioginiais geriamojo vandens ir šilumos tiekėjais.

Įstatymo 15 straipsnis reglamentuoja karšto vandens tiekimo organizavimą daugiabučiuose namuose. Vartotojai daugiabučiuose namuose Lietuvos Respublikos civilinio kodekso

4.85 straipsnyje nustatyta tvarka gali pasirinkti apsirūpinimo karštu vandeniu būdą arba karšto vandens tiekėją ir sudaryti su juo karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, pažymime, kad daugiabučio namo butų savininkai, įvertinę namo inžinerinių sistemų charakteristikas ir namo bendraturčių interesus ir poreikius,

turi galimybę teisės aktuose nustatyta tvarka pasirinkti jų poreikius atitinkantį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą.

Įvertinant tai, kad šiuo metu karšto vandens tiekėjas yra daugumoje daugiabučių namų, todėl Įstatymo projektu siūlomas nustatyti teisinis reguliavimas būtų aktualus daugiau kaip 449 tūkst. karšto vandens vartotojų daugiabučiuose namuose ir pakeistų jų pasirinktą apsirūpinimo karštu vandeniu būdą.

Darytina išvada, kad Įstatymas ir jo įgyvendinamieji teisės aktai numato galimas apsirūpinimo karštu vandeniu alternatyvas, iš kurių nė vienai nėra nustatomas imperatyvus taikymas, todėl manytina, kad teikiamu Įstatymo projektu siūlomas nustatyti visuomeninių santykių teisinis reguliavimas apribotų vartotojui teisę ir galimybę pagal esamą namo šilumos ir (ar) karšto vandens sistemą pasirinkti jiems priimtinausią apsirūpinimo karštu vandeniu būdą.

Pažymėtinas ir kitas siūlomo Įstatymo projekto teisinio reguliavimo neigiamas aspektas, tai yra, kad Įstatymo projekte siūloma iš galiojančio Įstatymo išbraukti 3 straipsnio 3 dalį, kurioje nustatyta: „3. Karšto vandens ruošimas ir tiekimas grindžiami konkurencija vartotojams pasirenkant karšto vandens tiekėją ar apsirūpinimo karštu vandeniu būdą. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija ir savivaldybių institucijos numato priemones konkurencijai karšto vandens ūkyje skatinti ir užtikrina jų įgyvendinimą.“

Pažymėtina tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje, privalo užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą pažymėjo, kad sąžiningos konkurencijos apsauga yra pagrindinis būdas užtikrinti asmens ir visuomenės interesų darną reguliuojant ūkinę veiklą, sukurti ūkio, kaip sistemos, savireguliaciją, skatinančią optimaliai paskirstyti ekonominius išteklius, veiksmingai juos panaudoti, didinti ekonominį augimą ir kelti vartotojų gerovę; nuostata, kad įstatymas saugo sąžiningos konkurencijos laisvę, reiškia įpareigojimą įstatymų leidėjui įstatymais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad nebūtų monopolizuojama gamyba ir rinka, būtų užtikrinta sąžiningos konkurencijos laisvė ir būtų numatytos priemonės ir būdai jai apsaugoti; konstitucinė sąžiningos konkurencijos apsaugos garantija suponuoja draudimą ūkinę veiklą reguliuojančioms valstybės valdžios, savivaldybių institucijoms priimti sprendimus, kuriais yra ar gali būti iškreipiama sąžininga konkurencija, ir įpareigoja valstybės valdžios, savivaldybių institucijas teisinėmis priemonėmis užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008 m. kovo 5 d., 2009 m. kovo 2 d., 2009 m. balandžio 29 d., 2015 m. sausio 15 d., 2015 m. kovo 5 d. nutarimai).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad siūlomo Įstatymo projekto nuostatos galimai apribotų ne tik vartotojų teisę pasirinkti jiems priimtinausią apsirūpinimo karštu vandeniu būdą (o tai galimai prieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalies nuostatai, kad valstybė gina vartotojo interesus; Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatai, pagal kurią vartotojai turi teisę savo nuožiūra įsigyti ir naudoti prekes ir paslaugas (pasirinkti pardavėją, paslaugų teikėją), bet, kaip jau minėta, galimai pažeistų ir Lietuvos Respublikos teisės sistemos saugomą sąžiningos konkurencijos laisvę.

2. Atsižvelgdami į tai, kad Įstatymo projektu siekiama reguliuoti vartotojų apsirūpinimo geriamuoju vandeniu karštam vandeniui ruošti teisinius santykius, o minėto visuomeninių

santykių teisinis reguliavimas nėra Įstatymo reguliavimo dalykas, manome, kad turėtų būti tobulinamos Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatos.

3. Pažymėtina, kad Įstatymo projekte siekiamus sureguliuoti teisinius santykius dėl vartotojų apsirūpinimo geriamuoju vandeniu karštam vandeniui ruošti, nustatant, kad vartotojai atsiskaito ne už galutinį produktą – karštą vandenį, o už kiekvieną produktą, skirtą karštam vandeniui ruošti, atskirai, t. y. už šilumą karštam vandeniui ruošti atsiskaito su šilumos tiekėju, o už geriamąjį vandenį – su geriamojo vandens tiekėju, Lietuvos Respublikos Vyriausybė siūlė sureguliuoti Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 1, 3, 6, 9, 10, 12, 16, 20, 21, 22, 23, 32, 33, 34, 35, 38 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 34¹, 35¹ straipsniais ir priedu įstatymo projekte (toliau – Įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo projektas). Įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo projektas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. 607 „Dėl Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 1, 3, 6, 9, 10, 12, 16, 20, 21, 22, 23, 32, 33, 34, 35, 38 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 34¹, 35¹ straipsniais ir priedu įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 332 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ pateiktas Lietuvos Respublikos Seimui. Tačiau Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 20 d. priimtame Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 1, 3, 6, 9, 10, 12, 16, 20, 21, 22, 23, 32, 33, 34, 35, 38 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 34¹, 35¹ straipsniais ir priedu įstatyme Nr. XIII-1892, kuris įsigalios 2019 m. gegužės 2 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlytų nuostatų nebeliko.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras